

Čemu služi norma HRN ISO 13528 ?

Norma HRN ISO 13528:2012 *Statističke metode pri ispitivanju sposobnosti putem međulaboratorijskih usporedbi*, jedan je od glavnih alata pomoću kojih organizatori ispitivanja sposobnosti (*Proficiency Testing Providers*) statistički obrađuju podatke dobivene tijekom provedbe ispitivanja sposobnosti. Podsjetimo se da su ispitivanja sposobnosti vrednovanja izvedbe sudionika prema unaprijed utvrđenim kriterijima pomoću međulaboratorijskih usporedbi. Kriterije sudjelovanja određuje organizator ispitivanja sposobnosti budući da shema ispitivanja sposobnosti zahtjeva odgovarajući pristup. Ono što svaka shema ispitivanja sposobnosti ima jest statistička obrada podataka, o čemu, zapravo, govori HRN ISO 13528.

Ispitivanja sposobnosti su glavni alat za dokaz sposobnosti rada nekog laboratorija, ali se, međutim, mogu upotrijebiti i za dokazivanje sposobnosti drugih tijela za ocjenjivanje sukladnosti. Općenito, organizator ispitivanja sposobnosti ustrojava se po zahtjevima norme HRN EN ISO/IEC 17043. Norma HRN EN ISO/IEC 17043 u svom Dodatku B obrađuje statističke metode za ispitivanja sposobnosti i tu se oslanja prvenstveno na HRN ISO 13528 i IUPAC Tehnical Report "*The International Harmonized Protocol for the proficiency testing of analytical chemistry laboratories*". Rezultati ispitivanja sposobnosti mogu se pojavljivati u različitim oblicima koji obuhvaćaju širok raspon vrsta podataka i temeljne statističke razdiobe. Statističke metode koje se koriste za analizu rezultata moraju biti primjerene svakoj situaciji, stoga HRN ISO 13528 opisuje poželjne specifične metode za pojedine slučajeve.

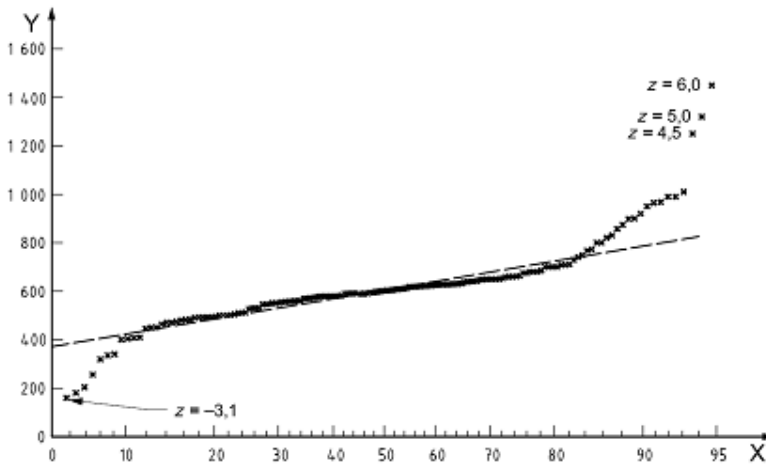
Struktura norme HRN ISO 13528 takva je da obrađuje:

- Statističke upute za dizajniranje i tumačenje ispitivanja sposobnosti
- Određivanje dodijeljene vrijednosti i njene nesigurnosti
- Određivanje standardnog odstupanja ocjenjivanja sposobnosti
- Statistički izračun izvedbe i vrednovanje rezultata
- Grafičke metode obrade rezultata kruga ispitivanja sposobnosti
- Grafičke metode obrade rezultata više krugova iste sheme ispitivanja sposobnosti

Osim toga, HRN ISO 13528 daje postupke za provjeru homogenosti i stabilnosti (Dodatak B) i algoritme za robusnu analizu podataka (Dodatak C). Jednom riječju, norma HRN ISO 13528 prijeko je potreban alat za bilo kojeg organizatora ispitivanja sposobnosti pri dizajniranju sheme ispitivanja sposobnosti te daje potrebna statistička rješenja za pojedine situacije. Trena napomenuti da ta norma ne služi za akreditaciju nekog organizatora ispitivanja sposobnosti (za potrebe akreditacije koristi se HRN EN ISO/IEC 17043) niti kao dokaz njegove osposobljenosti za provedbu ispitivanja sposobnosti ili međulaboratorijske usporedbe. Ona samo daje statistička rješenja koja su potrebna za obradu i vrednovanje rezultata ispitivanja sposobnosti. Događa se da se u natječajima za provedbu određenih ispitivanja zahtjeva od laboratorija da moraju pružiti dokaz o tome da su metode ispitivanja uspješno potvrđene ispitivanjima sposobnosti u skladu sa HRN ISO 13528.

Međutim, bolje rečeno, shema ispitivanja sposobnosti pomoću koje se vrednuju rezultati sudjelovanja nekog laboratorija trebala bi se oslanjati na statističke metode opisane u HRN ISO 13528.

Norma je prvi put objavljena 2005. godine. Nakon pojave norme HRN EN ISO/IEC 17043, predložila se revizija norme HRN ISO 13528 tako da se uskladi sa HRN EN ISO/IEC 17043, da se isprave uočene pogreške, dodaju metode za kvalitativne i redoslijedne podatke, uskladi s Međunarodnim mjeriteljskim rječnikom i uputama za procjenu mjerne nesigurnosti i drugo.

Drugo izdanje norme ISO 13528 je u nacrtu, a ciljani datum objavljivanja je 17. lipanj 2015. godine. U svakom slučaju, HRN ISO 13528 nužan je alat za obradu podataka međulaboratorijskih usporedbi i za uspostavljanje shema ispitivanja sposobnosti, a nužan je alat za rad bilo kojeg organizatora ispitivanja sposobnosti.

Izvor: Svijet kvalitete (www.svijet-kvalitete.com)

Uputa ILAC P15:06/2014

ILAC (International Laboratory Accreditation Cooperation) je objavio uputu ILAC P15:06/2014 *Application of ISO/IEC 17020:2012 for the Accreditation of Inspection Bodies* za primjenu norme ISO/IEC 17020:2012. Uputa o primjeni norme ILAC P15:06/2014 pomaže inspekcijским tijelima u tumačenju zahtjeva norme ISO/IEC 17020:2012 i akreditacijskim tijelima prilikom ocjenjivanja zadovoljavanja zahtjeva norme inspekcijских tijela.

Uputa je obvezna za sva inspekcijска tijela koja su implementirala sustav upravljanja prema normi ISO/IEC 17020:2012 *Ocjenjivanje sukladnosti - Zahtjevi za rad različitih vrsta tijela koja provode inspekciju*.

Izvor: Svijet kvalitete (www.svijet-kvalitete.com)

Nova usluga Hrvatskoga zavoda za norme

Od 1. rujna 2014. godine HZN uvodi novu uslugu za korisnike – mogućnost čitanja nacrtu norma i davanja komentara na nacrtu putem internetske stranice HZN-a. Sustav komentiranja nacrtu norma - HZNacrti namijenjen je prije svega malim i srednjim poduzećima kojima se putem ovog alata olakšava sudjelovanje u aktivnostima nacionalne normizacije i procesu izrade hrvatskih norma (HRN). Više podataka o novoj usluzi HZN-a možete saznati na internetskoj stranici www.hzn.hr.

Izvor: Hrvatski zavod za norme (www.hzn.hr)

Glasovanje o prijedlogu revizije norme ISO/IEC 17025

ISO CASCO radna grupa objavila je informacije o glasovanju za ILAC-ov prijedlog izmjene norme ISO/IEC 17025.

ILAC - *International Laboratory Accreditation Cooperation* je pokrenuo inicijativu o prijedlozima promjene norme ISO/IEC 17025 *Opći zahtjevi za osposobljenost ispitnih i umjernih laboratorija*. Norma je posljednji put izmijenjena 2006. godine. Ako se ustanove potrebe za revizijom norme imenovat će se radna skupina koja će početi izrađivati izmjene sadašnjeg izdanja norme. Glasovanje o prijedlogu revizije norme ISO/IEC 17025 završava 19. rujna 2014. CASCO je ISO razvojni odbor koji radi u području ocjenjivanja sukladnosti. Unutar njega djeluje radna grupa koja je zadužena za razvoj norma iz područja ocjenjivanja sukladnosti. Više podataka o normi i prijedlogu revizije možete pronaći na internetskoj stranici www.iso.org.

Izvor: Svijet kvalitete (www.svijet-kvalitete.com)

Objavljen nacrt norme ISO 14001:2015

Objavljen je nacrt novog izdanja norme ISO 14001:2015. Ovo je važna faza koja jasno prikazuje smjer promjena, iako će neke izmjene i dalje biti rađene prije objave finalne verzije. S obzirom da se radi o svjetski najprepoznatljivijem i najkorištenijem okviru za sustav upravljanja okolišem, promjene će biti zanimljive velikom broju korisnika i zainteresiranih stana. Osim nekih izmjena koje su se dogodile u 2004. godini, norma ISO 14001 je od svog prvog izdanja 1996. ostala gotovo nepromijenjena. Stoga novosti u ISO 14001:2015 predstavljaju važan korak naprijed s ciljem da norma na odgovarajući način odgovori na buduće izazove vezane za upravljanje okolišem te da ostane i dalje jedan od važnih alata za organizacije koje žele graditi održivo poslovanje. Nova 14001 norma usvaja zajednički ISO okvir normi za sustave upravljanja koji uključuje zajedničku strukturu i dio sadržaja. Korisnici norme prepoznati će koristiti od ove usklađene strukture u svim novim verzijama normi sustava upravljanja.

Što je novo ?

Ovo su neke od glavnih promjena u odnosu na verziju iz 2004.:

- Širi pogled na okoliš, što uključuje razmatranje aspekata iz perspektive životnog ciklusa kao i korištenje zahtjeva vezanih za okoliš kao ulaznih informacija u procesu dizajna proizvoda/usluge

- Upravljanje rizicima i prilikama, uključujući sustavno određivanje i praćenje unutarnjih i vanjskih čimbenika koji mogu utjecati na sustav upravljanja te kroz određivanje potreba i očekivanja zainteresiranih strana
- Jači naglasak na vodstvo i predanost od strane najviše uprave prema ostvarenju djelotvornog sustava upravljanja okolišem
- Veća usmjerenost na ciljeve i poboljšanja te planiranje potrebno za ostvarenje zadanih ciljeva
- Određeniji zahtjevi u odnosu na procjenu rezultata aktivnosti, uključujući i potrebu za određivanjem kriterija i pokazatelja za analizu i ocjenu rezultata djelovanja na okoliš. Također, stavlja se naglasak na određivanje što, kako i kada je potrebno pratiti i mjeriti.
- Jači naglasak na zahtjeve vezane za okoliš u postupku nabave roba i usluga kao i na potrebu za kontrolom podugovorenih procesa
- Prošireni zahtjevi vezani za unutarnju i vanjsku komunikaciju, uključujući i potrebu za određivanjem što, kada i kako (metode) komunicirati
- Nekoliko gore navedenih promjena odnose se na primjenu zajedničke strukture normi sustava upravljanja

Sljedeći koraci

Objava norme očekuje se u lipnju/srpnju 2015. Nakon objave certificirane organizacije imati će prijelazni period od 3 godine, što također dodatno naglašava količinu promjena koje su se dogodile u normi. Organizacijama se preporuča da svoj plan prijelaza započnu što je moguće ranije. Draft norme može se nabaviti izravno od ISO i drugih nacionalnih organizacija za norme u pojedinim zemljama.

Izvor: Svijet kvalitete (www.svijet-kvalitete.com)

Novi hrvatski normativni dokumenti – na hrvatskom jeziku

Norma HRN ISO 26000:2010, Smjernice o društvenoj odgovornosti nova je norma objavljena na hrvatskome jeziku. Hrvatski tekst norme HRN EN ISO 26000:2010, Smjernice o društvenoj odgovornosti pripremio je tehnički odbor 552, Društvena odgovornost Hrvatskoga zavoda za norme. Međunarodnu normu ISO 26000, Guidance on social responsibility na engleskome jeziku Hrvatski zavod za norme prihvatio je još prije četiri godine, kada je objavljena na međunarodnoj razini. Norma HRN ISO 26000:2010, Smjernice o društvenoj odgovornosti daje upute o osnovnim načelima društvene odgovornosti, prepoznavanju društvene odgovornosti i suradnji s dionicima, ključnim temama i pitanjima koji se odnose na društvenu odgovornost i načine integracije društveno odgovornog ponašanja u organizaciju. Riječ je o međunarodnoj normi koja daje usklađene, na svjetskoj razini relevantne, smjernice za sve vrste organizacija privatnoga i javnoga sektora o poslovanju na društveno odgovoran način te kako pridonositi dobrobiti društva u cjelini.

Norma HRN ISO 26000 sadržava dobrovoljne smjernice, a ne zahtjeve, pa stoga nije namijenjena za certifikaciju poput norma HRN EN ISO 9001:2009 i HRN EN ISO 14001:2009. Umjesto toga pomaže tvrtkama i organizacijama da utvrde što sve uključuje društvenu odgovornost te da načela djelovanja prevedu u učinkovite aktivnosti i primjere najbolje prakse na globalnoj razini. Norma HRN ISO 26000 objedinjuje međunarodno stručno znanje o društvenoj odgovornosti i u njezinoj je izradi sudjelovalo 450 stručnjaka, aktivnih sudionika i 210 promatrača iz 99 zemalja članica ISO-a i 42 organizacije koje imaju status suradničkoga članstva. Radna skupina ISOMWG SR bila je najveća i najpotpunija radna skupina s obzirom na zastupljenost interesnih skupina u odnosu na bilo koju drugu radnu skupinu osnovanu radi izrade neke ISO-ove norme. Bilo je zastupljeno šest interesnih skupina: industrija, vlada, radnici, potrošači, nevladine organizacije te usluge, logistika, istraživanje i druge. Među sudionicima je bila osigurana geografska ravnoteža i ravnoteža spolova. Norma je snažan alat za društvenu odgovornost koji će pomoći organizacijama da prijeđu s dobrih namjera na dobre postupke. Iako neće svi dijelovi ove međunarodne norme biti od jednake koristi svim vrstama organizacija, sve ključne teme bitne su za svaku organizaciju. Svaka ključna tema obuhvaća više pitanja i odgovornost je svake pojedine organizacije da vlastitim promišljanjem i razgovorom sa svojim dionicima utvrdi koja su pitanja za nju bitna i značajna te se njima treba baviti.

Norma HRN ISO 26000 namijenjena je kao pomoć organizacijama u doprinosu održivom razvoju. Cilj joj je da ih potakne da iziđu iz okvira puke sukladnosti sa zakonima, prepoznavajući da je sukladnost sa zakonima temeljna dužnost svake organizacije i bitan dio njezine društvene odgovornosti.

Cilj joj je da promiče zajedničko shvaćanje u području društvene odgovornosti i da bude dopuna drugim dokumentima i inicijativama za društvenu odgovornost, a ne da ih zamijeni.

Međunarodna norma ISO 26000 jedan je od tri dokumenta koje je Europska komisija preporučila europskim poduzećima kao smjernicu za ispunjavanje načela društveno odgovornog poslovanja. Preporuka je sadržana u *Komunikaciji o društveno odgovornom poslovanju* (A renewed strategy 2011-2014 for Corporate Social Responsibility) Europske komisije iz listopada 2011. godine.

Kratak pregled norme ISO 26000

1. Područje primjene

Određuje područje primjene ove međunarodne norme i utvrđuje određena ograničenja i iznimke.

2. Nazivi i definicije

Utvrđuje i daje definiciju ključnih naziva koji su od temeljne važnosti za razumijevanje društvene odgovornosti i primjenu ove međunarodne norme.

3. Razumijevanje društvene odgovornosti

Opisuje važne čimbenike i uvjete koji su utjecali na razvoj društvene odgovornosti i dalje utječu na njezinu prirodu i praksu. Također opisuje sam pojam društvene odgovornosti, što znači i kako se primjenjuje na organizacije. Točka uključuje upute za male i srednje organizacije o primjeni ove međunarodne norme.

4. Načela društvene odgovornosti

Predstavlja i objašnjava načela društvene odgovornosti.

5. Prepoznavanje društvene odgovornosti i suradnja s dionicima

Bavi se dvama postupcima društvene odgovornosti: postupak u kojemu organizacija prepoznaje svoju društvenu odgovornost i postupak u kojemu utvrđuje tko su njezini dionici i surađuje s njima. Daje upute o odnosu organizacije, njezinih dionika i društva, o prepoznavanju glavnih tema i pitanja društvene odgovornosti i o području utjecaja organizacije.

6. Upute o glavnim temama društvene odgovornosti

Objašnjava glavne teme i pitanja povezana s društvenom odgovornošću. Za svaku glavnu temu daju se informacije o njezinu opsegu, odnosu prema društvenoj odgovornosti, povezanim načelima i razmatranjima te povezanim radnjama i očekivanjima.

7. Upute o integraciji društvene odgovornosti u sve segmente organizacije

Daje upute o praktičnom ostvarivanju društvene odgovornosti u organizaciji. To uključuje upute koje se odnose na sljedeće: razumijevanje društvene odgovornosti organizacije, integraciju društvene odgovornosti u sve segmente organizacije, komunikaciju povezanu s društvenom odgovornošću, poboljšanje vjerodostojnosti organizacije u pogledu društvene odgovornosti, procjenu napretka i poboljšanje uspješnosti te vrednovanje dobrovoljnih inicijativa za društvenu odgovornost.

Dodatak A: Primjeri dobrovoljnih inicijativa i alata za društvenu odgovornost

Daje nekonačan popis dobrovoljnih inicijativa i alata za društvenu odgovornost koji se bave aspektima jedne teme ili više tema ili integracijom društvene odgovornosti u sve segmente organizacije.

Dodatak B: Skraćeni nazivi

Sadržava skraćene nazive koji se upotrebljavaju u ovoj međunarodnoj normi.

Bibliografija: Uključuje upućivanja na mjerodavne međunarodne instrumente i ISO-ove norme na koje se upućuje u glavnome dijelu ove međunarodne norme kao na izvorne materijale.

Izvor: Hrvatski zavod za norme (www.hzn.hr)